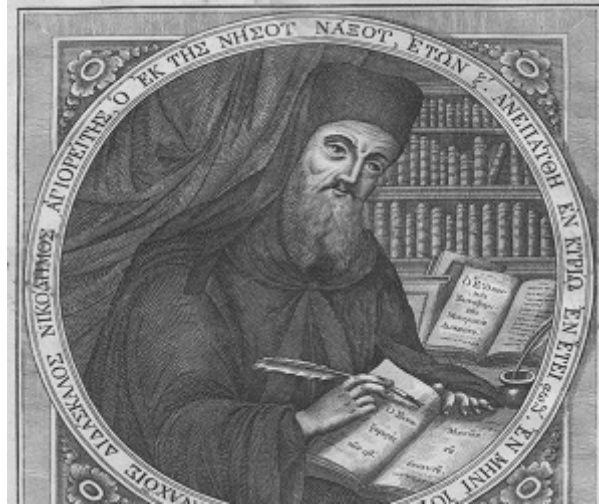


Ο άγ. Νικόδημος Αγιορείτης για την επιστημονική γνώση

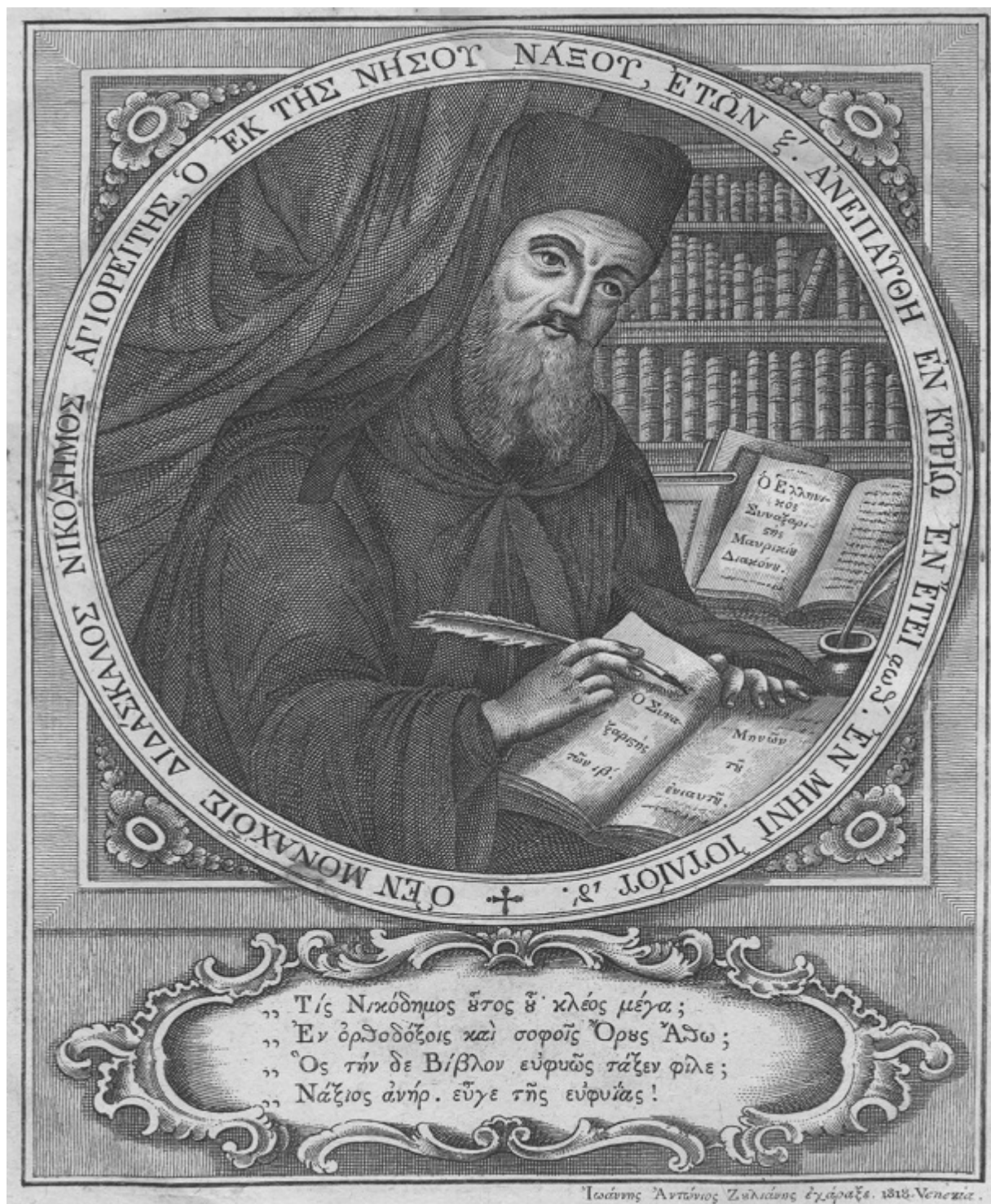
/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)



Ε΄ Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΓΝΩΣΗ

Ο Άγιος Νικόδημος κατείχετο υπό θείου έρωτος και επομένως ολόκληρη η ζωή του περιστρέφετο γύρω από αυτό τον άξονα. Στον βιβλίο του «Αόρατος πόλεμος», και στο κεφάλαιο «Ευχαί κατά αλφάβητον εν είδει Οίκων εις τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν κατανυκτικάί» διαβάζουμε: «... Ιησού, ο Γλυκύτατος Πλάστης μου, Ιησού, η ψυχή της ψυχής μου, Ιησού, το πρωτότυπον κάλλος μου, Ιησού, το γλυκύ μου και πράγμα και όνομα, Ιησού, η αναπνοή μου, Ιησού, η ωραιότης η εκστατική και υπέρκαλλος, Ιησού, ο έρως ο μανικός τε και παντεπόθητος, Ιησού, ωραιότατε, Ιησού, Παμπόθητε...».[75] Οτιδήποτε δεν εξυπηρετούσε αυτό τον σκοπό δεν ευρίσκετο στο άμεσο ενδιαφέρον του. Η ενασχόληση και η βίωση των θείων αληθειών δεν συγκρίνεται με την προσπάθεια κατονοήσεως της φύσεως.

Η ενασχόληση με την επιστήμη δεν είναι βλαβερή για τον άνθρωπο, αφού «...Οι τέχνες δεν προξενούν καμμίαν κακίαν, αλλ' η κακή προαίρεσις εκείνων οπού τας δουλεύουν...».[76] Στο ίδιο δε έργο του δύο σελίδες παρακάτω αναφέρεται στα ψεύδη των ιατρών για να κερδίσουν περισσότερα.[77]



Σημαντική και για το θέμα μας είναι η επιστολή του Αγίου Προς Θωμάν, μαθητή του Αγίου Αθανασίου του Παρίου, ο οποίος ευρισκόμενος στη Βιέννη για σπουδές, απεφάσισε να μην ενδυθεί το μοναχικό σχήμα, βρίσκοντάς το αντίθετο του Χριστιανισμού. Κατόπιν παρακλήσεως του Παρίου, αναλαμβάνει να του απαντήσει ο Άγιος Νικόδημος. Η επιστολή έχει ημερομηνία 29 Απριλίου 1786. Παραθέτω δύο χαρακτηριστικά χωρία:

«...παραπέμπω την ελλογιμότητά σου εις τα νεοτύπωτα βιβλία της Φιλοκαλίας των ιερών Νηπτικών, και του Ευεργετινού Παύλου, γιά να ιδής εκεί, όχι ένα ή δύο

ασκητάς και ερημίτας ποιητάς συγγραμμάτων αληθείας και της μυστικής και αποκρύφου φιλοσοφίας του αγίου Πνεύματος, αλλά νέφος όλων και πολυάριθμον σύνταγμα, αυτά τα όργανα, όχι της αληθείας των ανθρωπίνων πραγμάτων, όχι της των φυσικών λόγων της κτίσεως (μικρά γαρ ταύτα και πάρεργον της οδού, η λέγεται, παρ' εκείνοις τοις θεοληπτουμένοις και διαβατικωτάτοις εγίνετο), αλλ' αυτής της υπέρ νουν και λόγον ιεράς και θείας αληθείας, ην άληστον οι θεφόροι πάλιν ούτοι κατονομάζουσιν...»[78]. Εδώ η ενασχόληση με την επιστήμη χαρακτηρίζεται πάρεργο της οδού για τη θεία αλήθεια.

Το δεύτερο κομμάτι είναι εκτενέστερο (σελ.77-79). Ο Άγιος αναγνωρίζει την ανάγκη του ανθρώπου να μελετήσει τη φυσική πραγματικότητα μέσω των μαθηματικών και της φυσικής και δεν κατηγορεί το Θωμά γι' αυτό. Τονίζει όμως ότι υπάρχουν αλήθειες με μεγαλύτερη αξία και άλλες με μικρότερη, ανώτερες και κατώτερες και όποιος προτιμήσει τις δεύτερες, περιφρονώντας τις πρώτες είναι άμυαλος. «...Αδελφέ, και τα μαθηματικά παρέρχονται μαζί με τας αληθείας των, και τα φυσικά ομοίως· ο Θεός αεί διαμένει μαζί με τας αϊδίους του αληθείας· και να δώση τινάς ένα αιώνιον διά να αγοράση ένα παρερχόμενον, είναι το ίδιον, ωσάν να αγοράση χουν και κονιορτόν με τους μαργαρίτας και τους αδάμαντας...».[79] Εν τέλει δεν υπάρχουν δύο δρόμοι για την εύρεση της Αλήθειας, αλλά ένας και μοναδικός!

Η ενασχόληση με την επιστήμη, ή ακόμα και με θεάρεστο έργο, ενέχει τον κίνδυνο της επικρατήσεως του ιδίου θελήματος έναντι του Θεού: «...Όθεν, όποιος δεν προσέχει καλώς εις τούτο, αρχίζει πολλάκις να κάμη κανένα έργον, με σκοπόν διά να αρέση μόνον εις τον Κύριόν του· αλλ' έπειτα, κατ' ολίγον, ανεπαισθήτως πηγαίνοντας, αρέσκεται και αυτός εις τούτο με την ιδίαν του θέλησιν, τοιουτοτρόπως, οπού αλησμονεί το θείον θέλημα· και δένεται τόσον πολλά με την ηδονήν εκείνου του έργου, οπού, αν ο ίδιος Θεός τον εμποδίση από το έργον εκείνο, με καμμίαν ασθένειαν, ή με πειρασμόν δαιμόνων, και ανθρώπων, ή με άλλο μέσον κανενός κτίσματος, αυτός συγχίζεταί όλος, σημείον πολλά φανερόν, ότι η γνώμη του, δεν ήτον όλη του Θεού, αλλ' εγεννάτο από ρίζαν σεσαθρωμένην, και διεφθαρμένην της φιλαυτίας...».[80]

Η γνώση των αισθητών είναι αποδεκτή όταν μας ανάγει στο Δημιουργό τους: Στο κα' κεφάλαιο του Αοράτου Πολέμου γράφει: «...Έτζι βλέποντας τα τέσσαρα στοιχεία, το πυρ, τον αέρα, το ύδωρ, και την γην, και στοχαζόμενος την ουσίαν, και την δύναμιν, και ενέργειαν, οπού έχουν, με μεγάλην σου ηδονήν θέλεις ειπή προς τον άκρον Ποιητήν, οπού τοιούτης λογής τα εδημιούργησεν· «ω θεία ουσία! ω άπειρος Δύναμις και ενέργεια, άκρως επιθυμητή! πόσον χαίρω και αγάλλομαι, ότι συ είσαι μόνη αρχή και αιτία κάθε κτιστής ουσίας των όντων, και κάθε ενεργείας και δυνάμεως»! έτζι , όταν βλέπης τα ουράνια, και φωτεινά

σώματα, τον ήλιον, την σελήνην, και τους αστέρας τα δένδρα, τα χόρτα και άλλα διάφορα φυτά· ημπορείς να ειπής· «Ιδού εδώ η αληθινή ζωή, εξ ης, και εν η, και δι' ης ζώσι, και τρέφονται, και αυξάνουν όλα τα πάντα· ω ζωντανή θεραπεία της καρδιάς μου!...».[81]

Στο ίδιο κεφάλαιο λίγο παρακάτω αναφέρει: «...Ανίσως, Θεέ μου, τα κτίσματά σου, είναι τόσον ωραία, τόσον χαροποιά, τόσον αρεστά, πόσον άρα γε ωραίος, πόσον χαροποιός, και γλυκύτατος είσαι εσύ ο Κτίστης τούτων απάντων!...»[82]

Η επιτυχής ενασχόληση με την επιστήμη προϋποθέτει τον καθαρισμό του νου και της καρδιάς του ανθρώπου από τα πάθη: «...Πρόσεχε δε, να μη καταγίνεσαι εις τους λόγους των υλικών σωμάτων, και ζώων, ήτοι εις τα λεγόμενα φυσικά, όντας ακόμη εμπαθής. Διατί με το να μην είναι ο νους ελεύθερος από τας εμπαθείς φαντασίας των αισθητών, προ του να διαπεράση μέσα εις τους Πνευματικούς και αύλους λογαριασμούς, τους εν τοις σώμασι και ζώοις ευρισκομένους, αρπάζεται από μόνην την εξωτερικήν αυτών μορφήν, και επιφάνειαν· και ηδυνόμενος εις αυτήν, αποκτά ψευδοδοξίας και πάθη, ως λέγει ο άγιος Μάξιμος, αντί να εύρη απάθειαν και αλήθειαν· καθώς το έπαθον και τόσοι φιλόσοφοι οι καλούμενοι φυσικοί...».[83]

[Συνεχίζεται]

[75] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Αόρατος πόλεμος*, εκδοθέν παρά του Ιερομονάχου Γαβριήλ, Αθήναι 1922, σελ. 254-267.

[76] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Χρηστοθήθεια των χριστιανών*, ε.α., σελ.127.

[77] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Χρηστοθήθεια των χριστιανών*, ε.α., σελ.129.

[78] Αγίου Νικοδήμου Προς Θωμάν, ε.α., σελ.58.

[79] Αγίου Νικοδήμου Προς Θωμάν, ε.α., σελ.79.

[80] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Αόρατος Πόλεμος*, ε.α., σελ.31.

[81] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Αόρατος Πόλεμος*, ε.α., σελ. 71.

[82] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Αόρατος Πόλεμος*, ε.α., σελ. 74.

[83] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Αόρατος Πόλεμος*, ε.α., σελ. 98.